

Interdyscyplinarność, korelacja w edukacji humanistycznej

Krzyż Wielkopolski, 17 grudnia 2014 r.

CDN Piła, 12 stycznia 2015 r.

Umiejętności zdobywane przez ucznia w trakcie kształcenia ogólnego na III i IV etapie edukacyjnym

- 1) czytanie;
- 2) myślenie matematyczne;
- 3) myślenie naukowe;
- 4) komunikowanie się w języku ojczystym i w językach obcych (w mowie i piśmie);
- 5) sprawne posługiwanie się nowoczesnymi technologiami informacyjno – komunikacyjnymi;
- 6) wyszukiwanie, selekcjonowanie i krytyczna analiza informacji;
- 7) umiejętność rozpoznawania własnych potrzeb edukacyjnych oraz uczenia się;
- 8) umiejętność pracy zespołowej;

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE

JĘZYK POLSKI

- I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
- II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.
- III. Tworzenie wypowiedzi.

TEKST – to na nim skupiają się wszystkie działania edukacyjne związane z nauką o języku, o literaturze, o kulturze.

HISTORIA

- I. **Chronologia historyczna.** Uczeń porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach i ciągłość procesów historycznych.
- II. **Analiza i interpretacja historyczna.** Uczeń analizuje, rozpoznaje rodzaje źródeł, ocenia przydatność źródła, dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.
- III. **Tworzenie narracji historycznej.** Uczeń tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.

Analiza podstawy programowej – IV etap edukacyjny

Priorytety kształcenia:

- tekstocentryzm;
- funkcjonalne uczenie gramatyki, dbałość o poprawność językową w nauczaniu wszystkich przedmiotów;
- zadbanie, aby na lekcjach przedmiotów humanistycznych uczeń obcował z różnymi źródłami historycznymi, tekstami kultury: literackimi, teoretycznymi, publicystycznymi, o języku, ikonicznymi itp. i umiał je odczytywać, dokonywać na nich operacji, wykorzystywać je jako konteksty.
- doskonalenie umiejętności tworzenia własnego tekstu: ustnego i pisemnego (dbanie, by uczniowie mieli szanse formułowania własnych stanowisk w różnych sytuacjach lekcyjnych i pozalekcyjnych, pilnowanie, by te stanowiska uzasadniali, posługując się poprawną polszczyzną i zgodnie z zasadami logiki i/lub retoryki.

Czy to ta sama wojna?

Zajęcia otwarte dla nauczycieli języka polskiego, historii, wiedzy o społeczeństwie, wiedzy o kulturze i historii i społeczeństwa.

Krzyż Wlkp., 17 grudnia 2014 r.

Ćwiczenie 1

- Przeczytaj uważnie teksty.
- Kto mówi w tekstach? W jakiej sytuacji?
- O czym mówi?
- W jaki sposób?
- Jakie wyraża emocje?
- Wypisz emocje i wskaż cechy różniące w wyrażaniu emocji w relacjach pisanych na bieżąco (dzienniki) a relacjach pisanych z perspektywy czasu (pamiętniki, zapiski, wspomnienia). Cechy różniące wpisz do tabeli (załącznik nr 1).

Grupa 1 Polska

Emocje	Różnice	
	dzienniki	wspomnienia

Grupa 2 Europa Zachodnia

Emocje	Różnice	
	dzienniki	wspomnienia

Grupa 3 Niemcy

Emocje	Różnice	
	dzienniki	wspomnienia

Ćwiczenie 2

- Co przedstawiają plakaty?
- Jakie elementy ikoniczne możemy wyróżnić na plakacie?
- Jakie znaczenia można im przypisać?
- W jakim układzie są przedstawione?
- Wskaż podobieństwa i różnice między trzema plakatami i zapisz w podanej tabeli (załącznik nr 2).

Grupa 1.

Plakat sowiecki	Plakat aliancki	Plakat państw „osi”

Grupa 2

Plakat sowiecki	Plakat aliancki	Plakat państw „osi”

Grupa 3

Plakat sowiecki	Plakat aliancki	Plakat państw „osi”

1.

I. Pobór do wojska

2.

I. Pobór do wojska

3.

I. Pobór do wojska

1.

I. Pobór do wojska

A co TY zrobiłeś dla frontu?

2.

I. Pobór do wojska

Chcę, żebyś zaciągnął się do Armii USA

3.

I. Pobór do wojska

ZAPISUJCIE SIĘ DO WŁOSKIEGO LEGIONU SS!

Włochy da się wyzwolić tylko z bronią w ręce

Ćwiczenie 3

- Obejrzyj dokładnie plakaty (w każdej grupie znajduje się plakat sowiecki, aliancki i z państw „osi”).
- Do jakich ważnych wydarzeń z przeszłości odwołują się plakaty?. Wypisz wydarzenia i wyjaśnij istotę przewożanego kontekstu. Wnioski zapisz w tabeli (załącznik nr 3).

Grupa 1.

Plakat sowiecki	Plakat aliancki	Plakat państw „osi”

Grupa 2

III. Przeszłość

Plakat sowiecki	Plakat aliancki	Plakat państw „osi”

Grupa 3

III. Przeszłość

Plakat sowiecki	Plakat aliancki	Plakat państw „osi”

1.

III. Przeszłość

1242 г.
1942 г.

ПУСТЬ ВОДОХНОВАЕТ НАС
В ЭТОЙ ВОЙНЕ
МУЖЕСТВЕННЫЙ ОБРАЗ
НАШИХ ВЕЛИКИХ ПРЕДКОВ.
И. Сталин.

**КТО С МЕЧОМ К НАМ ВОЙДЕТ,
ОТ МЕЧА И ПОГИБНЕТ!**
АЛЕКСАНДР НЕВСКИЙ

2.

III. Przeszłość

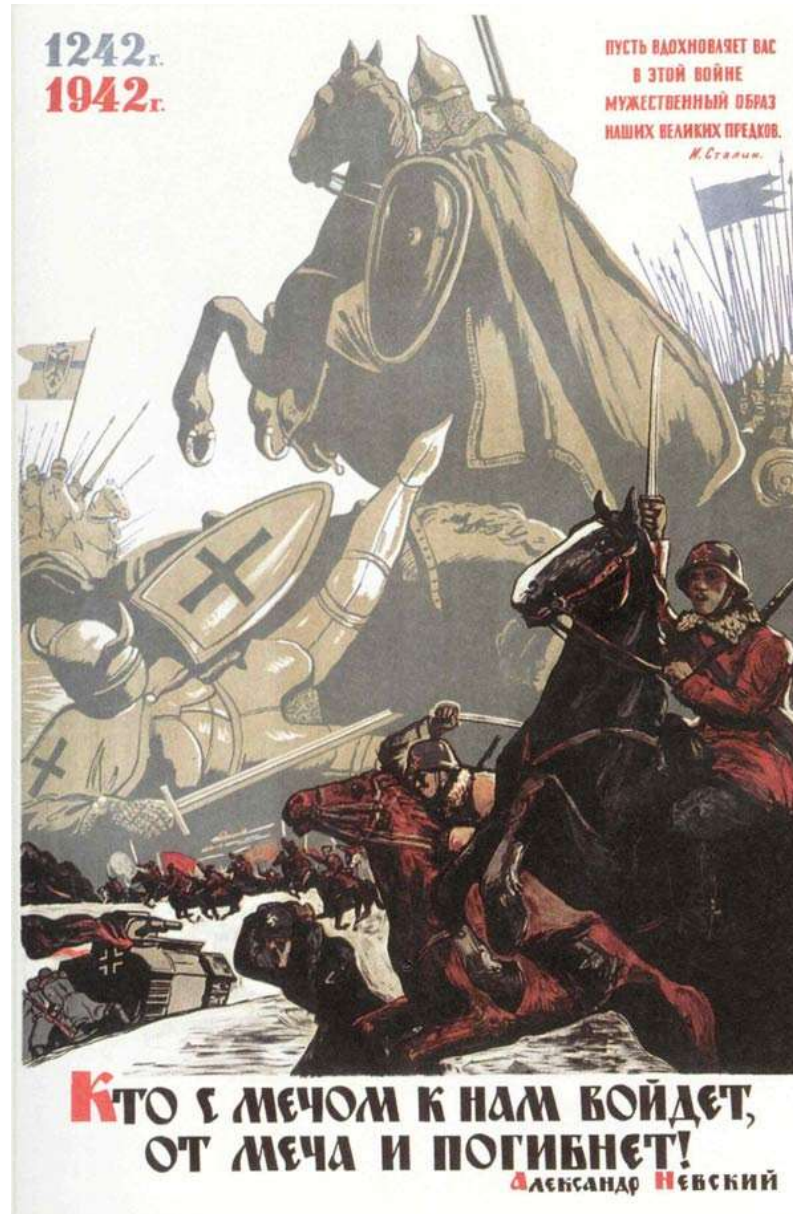
3.

III. Przeszłość

1.

III. Przeszłość

Kto z mieczem ku nam przyjdzie, od miecza
polegnie (Aleksander Newski)

2.

III. Przeszłość

Przekonanie Brytyjczyków, że są w stanie pokonać hitlerowskie Niemcy, tak samo jak to uczynili w czasie I wojny światowej.

**POKONALIŚMY ICH PRZEDTEM ...
MOŻEMY TO ZROBIĆ PONOWNIE!**

3.

III. Przeszłość

ZA DANIE!
PRZECIW BOLSZEWIZMOWI!

Podsumowanie - dyskusja

- Czy to ta sama wojna?

Przegląd źródeł dostępnych w edukacji

- źródła historyczne w podręczniku,
- fotografia,
- film,
- nagrania dźwiękowe (repozytoria dostępne w sieci),
- muzea i ekspozycje wirtualne (oddziaływanie na emocjach),
- miejsca i obiekty historyczne,
- historia mówiona – wspomnienia, „oral history”,
- prezentacja sprzętu bojowego, odtwórstwo historyczne, symulacje

ŹRÓDŁA W PODRĘCZNIKACH

Warstwa informacyjna, rodzaj materiału	Koncepcja autorska podręcznika	Źródła historyczne	Wizja artystyczna	Instrukcja dydaktyczna
Warstwa tekstowa	Narracja autora	Tekst źródłowy	Tekst literacki	Pytania Polecenia Zadania
Warstwa ikonograficzna	Rysunek dydaktyczny	Ikonografia z epoki (rysunek, fotografia)	Malarstwo historyczne (artystyczna wizja przeszłości)	Infografika
Warstwa symboliczna	Mapy Plany Schematy Wykresy	Plakat polityczny (gimnazjum, szkoła ponadgimnazjalna)	Karykatura Alegoria Symbol	Mapy konturowe Statystyka - analiza

Infografika

- przystępna i przejrzysta graficzna prezentacja danych, informacji i wiedzy;
- to najbardziej udany związek słowa z obrazem;
- według czasopisma *Digit* „mieści się w każdym rodzaju grafiki, który wspiera bądź przekazuje informacje, a więc zarówno prosty wykres ze słupkami, jak i interaktywny przewodnik po muzeum;
- John Casserta, projektant, którego prace zamieszczają *New York Times* i *National Geographic*, uważa, że bardziej precyzyjny byłby termin „grafika objaśniająca”, bo kładzie nacisk nie na informowanie a graficzne wyjaśnienie informacji.

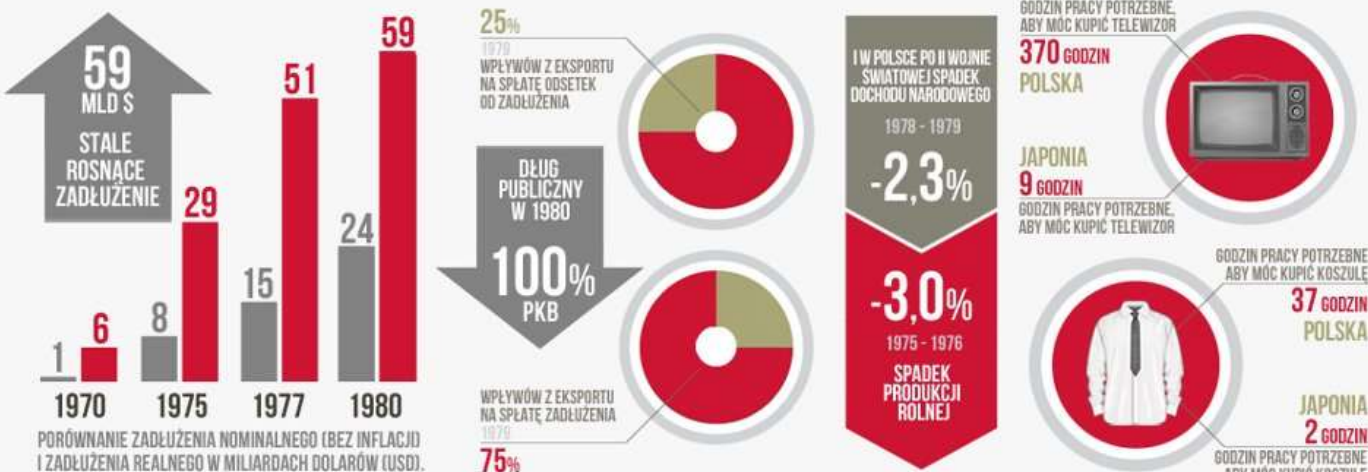
DZIŚ ŻADAJĄ ZWIĄZKÓW!

JUTRO PRZYPUSZCZA SZTURM NA PARTIE!

POMOŻECIE?... NO!

POLSKA POD RZĄDAMI EDWARDA GIERKA 1970 - 1980

MATERIAŁ INFORMACYJNY PRZYGOTOWANY NA PODSTAWIE PUBLIKACJI:
A. PACZKOWSKI "PÓŁ WIEKU DZIEJÓW POLSKI", A. POLESKI I INNI "DZIEJE POLSKI. KALENDARIUM"
DANE LICZBOWE - ROCZNIKI GŁÓWNEGO URZĘDU STATYSTYCZNEGO 1989-2012

© WLS88

Zagłada Hiroszimy

Kilka dni po tragedii Hiroszimy i Nagasaki, Japonia przyjęła bezwarunkową kapitulację. Do dziś kontrowersje budzi celowość użycia tych środków dla osiągnięcia celów wojskowych.

Ofiary

W ataku: **80 000**
Łącznie*: **140 000**

*zmarli od 1945 r. w wyniku obrażeń i chorób popromiennych

Uranowa bomba "Little Boy" posiadała moc równoważną 15 kilotonom trotylu.

Hiroszima, 8:16

Bomba atomowa eksploduje na wysokości 580 m.

AFP Infografika PAP

Źródło: Hiroshima Peace Memorial Museum

<http://lookatdata.pl/infografika-metoda-prezentacji-danych-film/>

10 najciekawszych dokonań HUSARI

źródło: oprac. własne

A. Czemiecka infografika.wp.pl ©

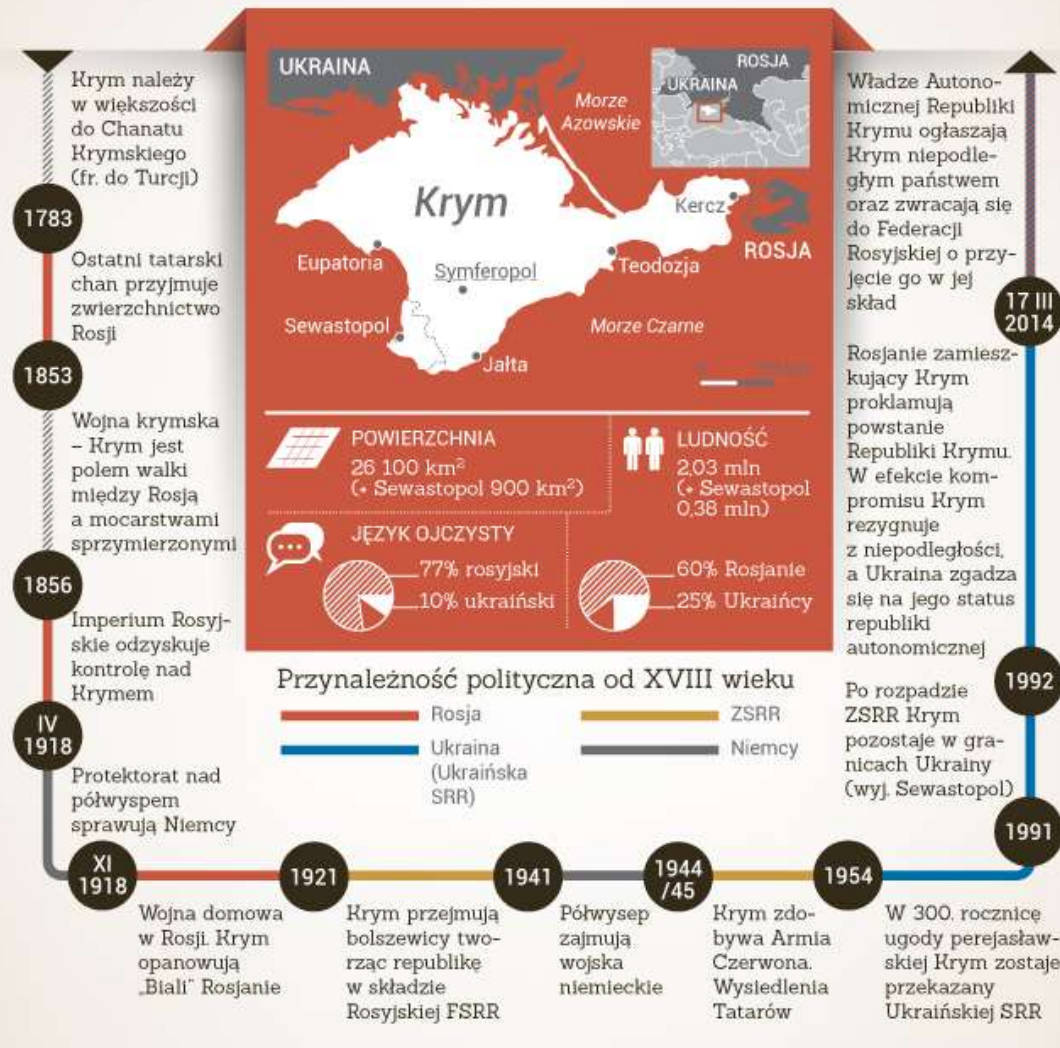
Bitwa pod Lenino 12-13.10.1943 r.

źródło: Wikimedia Commons/Lens17

A. Czemiecka infografika.wp.pl ©

Krótką historia KRYMU

ŹRÓDŁO: Służba Statystyczna Ukrainy/PAP

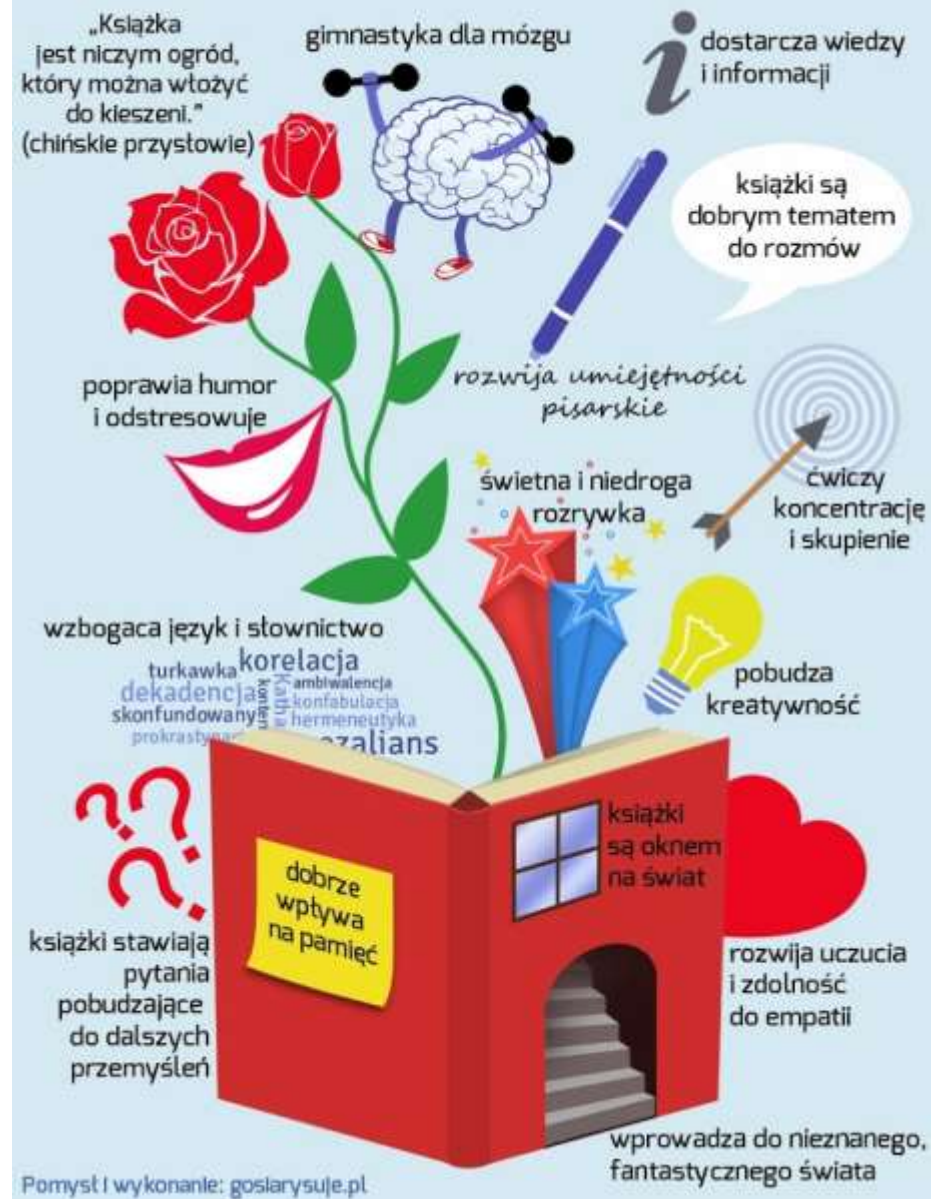
M. Sitkiewicz infografika.wp.pl ©

<http://lookatdata.pl/infografika-metoda-prezentacji-danych-film/>

Najpopularniejsze wpadki językowe

ZALETY CZYTANIA KSIĄŻEK

<http://blogfreelancerki.pl/>

Co to jest Oral History?

- Historia mówiona może być zdefiniowana jako nagrywanie, zachowywanie i interpretacja historycznych informacji, bazujących na osobistych przeżyciach i opiniach mówiącego. Często przybiera formę relacji z przeszłych wydarzeń widzianych na własne oczy, ale może zawierać elementy folkloru, mitów, pieśni i opowieści przekazywanych z pokolenia na pokolenie. Mimo, że jest to nieoceniony sposób na zachowanie wiedzy i zrozumienie doświadczonych ludzi, historia mówiona może także zajmować się rozmowami z młodszymi pokoleniami.

<http://www.ceo.org.pl/pl/etnolog/news/co-jest-oral-history>

[ŚWIADKOWIE](#)
[PROJEKTY](#)
[PREZENTACJE](#)
[KOLEKCJE](#)
[WIDEO](#)
[AHM](#)
[PRZESZUKAJ ZBIORY](#)

Czesław Adamusik

Urodził się 22 kwietnia 1931 w Warszawie. Miał siostrę Irenę, o siedem...

[\[więcej \]](#)

Wiesław Kępiński

Urodził się 31 października 1932 w Warszawie. Miał czworo rodzeństwa....

[\[więcej \]](#)

Czesława Kicman

Urodziła się 11 czerwca 1930 w Warszawie jako najstarsze dziecko w rodzinie...

[\[więcej \]](#)

Irena Michalska

Urodziła się w Warszawie 7 lutego 1926. We wrześniu 1939 mieszkała z...

[\[więcej \]](#)

Archiwum Historii Mówionej to największy w Polsce zbiór relacji biograficznych (około 4 tysięcy nagrań audio i 100 wideo) oraz innych archiwalnych świadectw, obejmujących niemal cały XX wiek. Pierwsze nagrania pochodzą z 1987 roku, kiedy to zainicjowany przez środowisko KARTY ruch społeczny – Archiwum Wschodnie – rozpoczął niezależną od komunistycznych władz akcję nagrywania wspomnień mieszkańców dawnych Kresów Wschodnich, obywateli polskich represjonowanych przez sowieckie władze. Po 1989 roku relacje biograficzne nagrywane były w ramach Ośrodka KARTA, który w 2003 roku powołał wydzielony program Historia Mówiona. Efektem działania programu jest wciąż powiększający się zbiór nagrań AHM. Zbiór ten w 2006 roku stał się częścią Medioteki Domu Spotkań z Historią (DSH). Od tego momentu DSH aktywnie uczestniczy w

Hipoteza interpretacyjna – metoda sprawdzająca się w interpretacji tekstu poetyckiego i nie tylko...

Uczeń:

- sam na sam z tekstem;
- zapisuje zwięźle swoje rozumienie utworu (*Utwór mówi o.... Sądzę, że autor.... Tekst rozumiem.... Moim zdaniem.....*);
- wysuwa hipotezy (wielość hipotez nie jest wskazana, ponieważ wprowadza chaos);
- prowadzi dowodzenie;

Nauczyciel:

- przestaje być nadrzędny, słucha uczniów;
- kieruje dyskusją;
- zwraca uwagę na złamanie reguły interpretacyjnej;

Hermeneutyka

- (z gr. *ἐρμηνεύειν* [Hermeneuein] – objaśniać, interpretować;
- umiejętność interpretacji tekstów literackich i źródeł historycznych, a w szerszym znaczeniu, także wszelkich treści symbolicznych;
- pytania stawiane do tekstu, pomagające w zrozumieniu jego sensu;

INTERPRETACJA TO JEDNA Z NAJWAŻNIEJSZYCH UMIEJĘTNOŚCI ZŁOŻONYCH KSZTAŁCONYCH W SZKOLE

Obejmuje:

- 1. Umiejętność odczytywania w tekście sensów na różnych poziomach.**
- 2. Umiejętność samodzielnego stawiania hipotezy interpretacyjnej.**
- 3. Umiejętność analizowania tekstu.**
- 4. Umiejętność weryfikowania postawionej hipotezy interpretacyjnej.**
- 5. Umiejętność logicznego dowodzenia.**
- 6. Umiejętność dokonywania autoanalizy siebie jako odbiorcy tekstu (opisywanie odczuć, doświadczeń itd.).**
- 7. Umiejętność formułowania spójnej wypowiedzi ustnej i pisemnej (tekst argumentacyjny).**
- 8. Umiejętność konfrontowania własnych koncepcji interpretacyjnych z koncepcjami innych odbiorców tekstu (otwartość intelektualna i etyczna).**

*Dopóki większość nauczycieli nie zrozumie,
że ucząc trzeba ograniczać swoją podmiotowość,
wyeksponować zaś aktywność uczniów,
dopóty proces dydaktyczny pogrążony będzie w marazmie.*

Bortnowski S.: *Nauczycielu, bądź sobą!* Warszawa 1992, s. 11

Bibliografia

- <http://www.gk.strefa.pl/iiwspla.html>
- <http://historycznyczas.blogspot.com/>
- <http://histmag.org/Mark-Bryant-II-wojna-swiatowa-w-karykaturze-6968>
- <http://www.edunews.pl/system-edukacji/szkoly/2432-srodowiska-uczenia-sie-i-partnering-a-rozwoj-szkoly>

Opracowanie: Elżbieta Anioła, Marzena Teterus